

ایران شناسی

با نگرشی بر گدشگری شهری، طبیعت گردی و زمین گردشگری

جلد ۲

دکتر شمالي البرز

استان‌های گیلان، مازندران و گلستان

پیشکش به همه ایرانیانی که در خلق فرهنگ و تمدن ایران نقش آفرینی کرده‌اند و در دل آرزوی آبادانی و سرافرازی ایران عزیز را دارند

پدیدآورندگان

دکتر منصور قربانی

(عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی و مدیر مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس زمین‌شناسی)

دکتر مژگان صالحی یزدی

(کارشناس ارشد زمین‌شناسی پترولوژی و اقتصادی مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس زمین‌شناسی)

سرشناسه: قربانی، منصور، ۱۳۴۰.

عنوان و نام پدیدآورندگان: ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری، جلد ۲، دامنه شمالی البرز، استان‌های گیلان، مازندران و گلستان، نویسندگان: منصور قربانی و مژگان صالحی یزدی.

مشخصات نشر: تهران، آرین زمین، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲۴۷ ص. مصور، رنگی.

شابک: ۷۰۰۰۰ ریال، ۶-۲۷-۶۰۵۸-۶۰۰-۹۷۸، دوره ۲-۲۵-۶۰۵۸-۶۰۰-۹۷۸.

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: گردشگری ایران زمین، دامنه شمالی البرز

شناسه افزوده: صالحی یزدی، مژگان.

رده‌بندی کسره: ۱۲۹۷ ۷۴۷ ق ۹ الف / G1۵۵

رده‌بندی دی‌سی: ۳۳۸/۴۷۹۱۰۹۵۵

شماره کتاب‌شناسی: ۵۴۰۹۱۳۰

ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری، جلد ۲، دامنه شمالی البرز، استان‌های

گیلان، مازندران و گلستان

نویسندگان: منصور قربانی و مژگان صالحی یزدی

شابک: ۶-۲۷-۶۰۵۸-۶۰۰-۹۷۸

ناشر: آرین زمین

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷

نوبت چاپ: چاپ اول

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ و صحافی: دانش‌پژوه

ناظر چاپ: عبدالله طهماسبی

قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان.

آدرس: بزرگراه حقانی شمالی - خروجی میدان کتابی - خیابان کوشا - پلاک ۶۵ - طبقه دوم غربی.

کد پستی: ۱۵۴۷۷۱۷۴۱۱ - تلفن: ۲۲۹۲۵۲۶۳ - ۲۲۹۲۵۲۷۱ - نمایر: ۲۲۹۲۵۲۷۱

Website: www.arianzamin.com

Email: arianzamin@arianzamin.com

حق چاپ برای انتشارات آرین‌زمین محفوظ است. برداشت بخشی از این مجموعه فقط با کسب اجازه انتشارات

آرین‌زمین امکان‌پذیر است.

سخنی درباره این نوشتار

من اینجا ریشه در خاکم
من اینجا عاشق این خاک از آلودگی پاکم
من اینجا تا نفس باقی ست می مانم
من از اینجا چه می خواهم، نمی دانم
امید روشنایی گر چه در این تیره گی ها نیست
من اینجا باز در این دشت خشک تشنه می رانم
من اینجا روزی آخر از دل این خاک با دست تهی گل بر می افشانم
من اینجا روزی آخر از ستیغ کوه چون خورشید سرود فتح می خوانم

«گزیده ای از اشعار فریدون مشیری»

روزگار پس از ما است، که طبیعت، فرهنگ، تمدن، هنر و زندگی مردم ایران زمین به مانند رنگین کمان تجزیه بحث با یک هویت مشخصی به نام هویت ایرانی برای جهانیان شناخته شده است. این ریشه ملی با ریشه گرفتن از دانش و بینش، فرهنگ و هنر و اثرپذیری از طبیعت، اقلیم و تاریخ و تمدن در هم پیوند خورده و ویژگی های مشترک یافته است و در طول بیش از ۵۰۰۰ سال بر غنای این هویت افزوده شده و نقش ها آفریده است.

در این ۵۰۰۰ سال ویژگی های طبیعی، اقلیم، حوادث، تمدن و مورفولوژی اثری ژرف بر روی مردمان و فرهنگ و تمدن آنها گذاشته است و بر این گذر زمانی مجموعه های طبیعی و فرهنگی آن چنان در هم تنیده و جان، نیرو، هنر، قدرت، طاقت، تحمل و دانش را در خود جمع کرده که حاصل آن فرهنگ و تمدن ایرانی گردیده است. در طول روزگاران، دل تنیده این تمدن یک دم از تپش، بهره دهی و اثرگذاری باز نمی ایستاده و به بخش های بزرگی از جهان نیز یاری رسانده است. البته در این رهگذر چند هزار ساله در برهه هایی از زمان دچار بلاهای بزرگ شده ولی آن چنان تدبیر، درایت و صبر به خرج داده که پس از آن کسی باورش نمی شده که این تمدن و فرهنگ از چنان بلایی رسته باشد.

در این راستا نه رواست و نه شایسته است که تمدن، فرهنگ، طبیعت، هنر و عظمت تاریخی این مرز و بوم برای ایرانیان و جهانیان امروز ناشناخته بماند و یا آنچنان که باید و شاید شناخته نشود و یا خدای ناکرده به گونه‌ای دیگر معرفی شود. در دو قرن اخیر فراوان دیده و شنیده شده که تمدن، فرهنگ، طبیعت و عجایب ایران از زبان و نوشته‌های بیگانگان و جهانگردان خارجی نقل شده است. طبیعی است که هرچه بیگانگان بی‌طرف و اندیشمند باشند باز هم نمی‌توانند این عظمت را به درستی بیان نمایند، هرچند که گاه غرض ورزی آنها نیز کم نبوده است. بنگریم به فیلم سیصد به کارگردانی زک استایدر.

همه اروپاستن بر عظمت ایران و تنوع طبیعت و فرهنگ و تمدن آن و آموختن و آشنایی با آن از سخن دیگران کاری است نه در خور ملت و اقوام بزرگ آن و نه در خور فرزندان و دانش‌مندان و یا هم‌وطنانی که از ایران دور شده و در دیگر کشورهای جهان سکنی گزیده‌اند.

شوربختانه اندوهی جانکاه، همواره انسان اندیشمند و آگاه ایرانی را آزار می‌دهد وقتی که می‌بیند نسل‌های جوان اند از تحصیل کرده، دانشجویان، دانش‌آموزان و برنامه‌ریزان و دست‌اندرکاران آنچنان آسای کمی از جغرافیا، تاریخ، تمدن، هنر، طبیعت و پتانسیل‌های ایران دارند که گویی هزاران کیلومتر دورتر از ایران زندگی می‌کنند و هیچ خبری از ایران نمی‌گیرند. گاه بهانه‌ها آنقدر از طبیعت ایران بی‌اطلاع هستند که تمام ایران را کشوری با اقلیمی خشک و کویری تصور می‌کنند. جالب است بدانیم که گاه سرسبزی و زیبایی شمال ایران هم ناشناخته است چه رسد به مناطق زیبا و دیدنی پراکنده در دیگر نقاط ایران زمین از جمله جنگل‌های آرسباران و زاگرس و سرسبزی‌های آنها و هزاران دره ژرف، از کوه‌های زاگرس، البرز، بحرآسمان، هزاره، شاهو و ... یا باغ‌های میناب و رودان و نخلستان‌های دالکی و برازجان، روستاهای فاریاب، تنگ‌زرد اهرم و زیبایی‌های کم‌نظیر کوهرنگ، آبشارهای بیشه، مارون و ...

غارهای علی صدر، قوری قلعه، نخجیر، کتله خور و ... و عظمت کویرها و هزاران مورد از این زیبایی های طبیعی و بی نظیر.

این مجموعه ده جلدی که حاصل ۳۰ سال سفر (مطالعاتی، پژوهشی، زمین شناسی، اکتشافی معادن، منابع انرژی و آموزشی) مدیریت مرکز پژوهشی زمین شناسی پارس آراین زمین (نگارنده اول) به تمام نقاط این مرز بوم، از کوه تا دشت، از شهر تا روستا، از صعود قله ها تا پیمودن دره های تنگ و فراخ، آشنایی با طبیعت، فرهنگ و هنر مردمان جای جای ایران بوده و همیشه در تمام مراحل انجام این فعالیت های و خرابی و ایرانگردی نگاهی ایران شناسی در دل و جان داشته است را در این مجموعه تصویر کشیده است. نگارنده بر این باور بوده و هست که ما بهتر از هر کس دیگری در جهان می توانیم در دریای ژرف تمدن، فرهنگ، طبیعت، جغرافیا و هنر ایران بکاویم و از ژرفای آن عناصر فرهنگی، هنر، تمدن، طبیعت و اقلیم را بیرون بیاوریم و در معرض نمایش جهانیان بگذاریم زیرا که جان و خرد ما با سرشت گرم و سرد و سخت و نرم طبیعت ایرانیان است چنان که گویی تمام پیکر طبیعی، فرهنگی، فیزیکی، معنوی و روح ما با این سامان و ویژگی های آن درهم تنیده شده است.

اهدافی که در تدوین این مجموعه مدنظر بوده است عبارتند از:

۱- آشنایی هم وطنان از طبیعت کلی، جغرافیایی، جاذب، فرهنگ، شهرها و استان های کشور و تاریخ و تمدن آنها و نیز جبران خلأ که بود اطلاعات فراگیر در این راستا به طور مصور و به روز که بتواند پاسخ گویی بخشی از نیازهای مخاطبان باشد.

۲- تأمین بخشی از نیازهای جهان امروز و ایران عزیز در عرصه ایران شناسی از دیدگاه گردشگری، در یک مجموعه فراگیر جهت آشنایی ایرانیان و جهانیان بخصوص جهانگردان و گردشگران هم وطن و خارجی از زیبایی های طبیعی و تاریخی و فرهنگی ایران.

اندیشه خلق چنین اثری در سال ۱۳۹۲ با نگارنده دوم سرکار خانم دکتر مژگان صالحی یزدی که از همکاران باذوق، دقیق و بردبار مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آراین‌زمین است مطرح و بر آن شد که کمر همت ببندیم و در نهایت مجموعه حاضر با عنوان ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری تدوین گردید.

در ابتدا قرار بود نام این مجموعه ایران‌شناسی: طبیعت، تمدن و جغرافیا با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری باشد. که به دلیل طولانی بودن عنوان آن خلاصه شد و نام ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری بر آن گذاشته شد. در این مجموعه ده جلدی گوشه‌ای از تمدن و تاریخ و جغرافیای سراسر ایران از دیدگاه گردشگری بیان می‌گردد.

در تدوین این مجموعه تعدادی از همکاران آراین‌زمین ما را یاری داده‌اند:

جناب آقای دکتر محمود ربیسی که فزون بر یک زمین‌شناس آگاه شاعری نکته‌بین و عکاسی حرفه‌ای می‌باشد و در اغلب سفرهایی که نگارنده اول با هدف عکاسی از جاذبه‌های گردشگری رفته به عنوان همکار دلسوز همراه بوده و از جاذبه‌های دیدنی و پدیده‌های ایران هنرمدانه عکاسی نموده و همچنین نقشه‌های توپوگرافی تمامی استان‌ها را ترسیم کرده است.

جناب آقای مهندس محسن قربانی که جدا از اینکه یک زمین‌شناس مجرب و با پشت‌کار ستودنی است، یک ایران‌دوست و علاقه‌مند به ایران‌شناسی می‌باشد که همواره از پاره‌ای از استان‌ها، شهرها و مکان‌های طبیعی عکس تهیه کرده‌اند و گاه در جمع‌آوری بخشی از مطالب اولیه و تایپ آن‌ها ما را یاری نموده‌اند.

جناب آقای دکتر کیوان زند کریمی که علاوه بر تخصص فسیل‌شناسی، دستی بر موسیقی دارند و در تدوین چکیده‌ای بر موسیقی ایران ما را همراهی کرده‌اند.

سرکار خانم دکتر آذین آهی‌فر در ترسیم نقشه‌های زمین‌شناسی استان‌ها
نگارندگان را یاری نموده‌اند.

جناب آقای مهندس محمدباقر اکبری همکار انتشارات آرین‌زمین که در
بازخوانی و مرتب‌سازی مطالب و پالایش نوشته‌ها نقش آفرینی کرده‌اند.

مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آرین‌زمین از همگی همکاران سپاسگزاری
می‌کند و برای همه آنها آرزوی کامیابی و خدمت به ایران عزیز را از خداوند بزرگ
طلب می‌کند.

شایان ذکر است که تمام هزینه‌های مربوط به تهیه و تدوین این مجموعه شامل
سفرهای سه‌روزه، روستایی و طبیعت‌گردی برای عکاسی و نیز هزینه‌های چاپ و نشر و
سایر هزینه‌ها توسط مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آرین‌زمین تأمین و پرداخت
شده است.

منصور قربانی

مدیر و بنیانگذار

مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آرین‌زمین

جلد ۲ : دامنه شمالی البرز.....	۱
فصل اول : استان گیلان.....	۱۵
۱-۱ مقدمه.....	۱۵
۱-۱-۱ اشاره‌ای به تاریخچه استان گیلان.....	۱۶
۱-۱-۲ راه‌های ارتباطی استان گیلان.....	۲۰
۱-۱-۳ آب و هوای استان گیلان.....	۲۳
۱-۱-۴ گرایش‌های مردم استان گیلان.....	۲۵
۱-۱-۵ پوشاک مردم استان گیلان.....	۲۵
۱-۱-۶ صنایع دستی استان گیلان.....	۲۶
۱-۱-۷ جاذبه‌های گردشگری استان گیلان.....	۲۹
۱-۲-۱ یادیه‌ها گردشگری شهری (توریسم) استان گیلان.....	۲۹
۱-۲-۱-۱ شهرستان رشت.....	۲۹
۱-۲-۱-۲ شهرستان شفت.....	۳۴
۱-۲-۱-۳ شهرستان بندر انزلی.....	۳۵
۱-۲-۱-۴ شهرستان صومعه‌سرا.....	۳۷
۱-۲-۱-۵ شهرستان فومن.....	۳۸
۱-۲-۱-۶ شهرستان ماسال.....	۴۶
۱-۲-۱-۷ شهرستان رضوانشهر.....	۴۷
۱-۲-۱-۸ شهرستان تالش (تالش).....	۴۷
۱-۲-۱-۹ شهرستان آمل.....	۵۰
۱-۲-۱-۱۰ شهرستان لاهیجان.....	۵۱
۱-۲-۱-۱۱ شهرستان آستانه اشرفیه.....	۵۹
۱-۲-۱-۱۲ شهرستان لنگرود.....	۶۰
۱-۲-۱-۱۳ شهرستان آمل.....	۶۲
۱-۲-۱-۱۴ شهرستان سیاهکل.....	۶۳
۱-۲-۱-۱۵ شهرستان رودبار.....	۶۳
۱-۲-۱-۱۶ شهرستان رودسر.....	۶۵
۱-۲-۲ جاذبه‌های گردشگری طبیعت (اکوتوریسم) استان گیلان.....	۶۸

۶۱	۱-۲-۲-۱ جاده‌های استان گیلان
۷۲	۲-۲-۲-۱ منابع آبی استان گیلان
۸۴	۳-۲-۲-۱ کوه‌های استان گیلان
۸۵	۴-۲-۲-۱ گیاهان و پوشش گیاهی استان گیلان
۸۶	۵-۲-۲-۱ جانوران استان گیلان
۸۷	۳-۲-۱ جاذبه‌های زمین‌گردشگری (ژئوتوریسم) استان گیلان
۸۷	۱-۳-۲-۱ مورفولوژی استان گیلان
۸۹	۲-۳-۲-۱ چکیده‌ای از زمین‌شناسی استان گیلان
۹۱	۳-۳-۲-۱ پدیده‌های زمین‌شناسی استان گیلان
۹۱	۴-۳-۲-۱ غارهای استان گیلان
۹۳	فصل دوم استان مازندران
۹۳	۱-۱ مقدمه
۹۵	۲-۱-۱ اشاره‌ای به تاریخچه استان مازندران
۹۱	۲-۲-۱ آب و هوای استان مازندران
۹۸	۲-۳-۱-۲ راه‌های ارتباطی استان مازندران
۹۸	۲-۴-۱-۲ گویش‌های مردم استان مازندران
۱۰۰	۲-۵-۱-۲ پوشاک مردم استان مازندران
۱۰۳	۲-۶-۱-۲ صنایع دستی استان مازندران
۱۰۳	۲-۲-۲ جاذبه‌های گردشگری استان مازندران
۱۰۳	۲-۲-۱ جاذبه‌های گردشگری شهری (توریسم) استان مازندران
۱۰۳	۲-۱-۲-۱ شهرستان ساری
۱۰۶	۲-۲-۲-۱ شهرستان بهشهر
۱۱۱	۲-۳-۲-۱ شهرستان قائم‌شهر
۱۱۲	۲-۴-۲-۱ شهرستان سوادکوه
۱۱۶	۲-۵-۲-۱ شهرستان سوادکوه شمالی
۱۱۷	۲-۶-۲-۱ شهرستان بابل
۱۲۰	۲-۷-۲-۱ شهرستان بابلسر
۱۲۳	۲-۸-۲-۱ شهرستان آمل
۱۳۰	۲-۹-۲-۱ شهرستان محمودآباد

۱۳۱		شهرستان نور	۲-۱-۱۰
۱۳۳		شهرستان نوشهر	۲-۱-۱۱
۱۳۵		شهرستان چالوس	۲-۱-۱۲
۱۳۶		شهرستان کلاردشت	۲-۱-۱۳
۱۳۸		شهرستان عباس آباد	۲-۱-۱۴
۱۳۸		شهرستان تنکابن	۲-۱-۱۵
۱۴۰		شهرستان رامسر	۲-۱-۱۶
۱۴۴		جاذبه‌های گردشگری طبیعت (اکوتوریسم) استان مازندران	۲-۲-۲
۱۴۴		جاده‌های استان مازندران	۲-۲-۱
۱۵۵		منابع آبی استان مازندران	۲-۲-۲
۱۶۲		کوه‌های استان مازندران	۲-۲-۳
۱۶۸		انسان و پوشش گیاهی استان مازندران	۲-۲-۴
۱۶۹		جانوران استان مازندران	۲-۲-۵
۱۷۰		جاذبه‌های زمین‌گردگری (ژئوتوریسم) استان مازندران	۲-۲-۳
۱۷۰		مورفوش استان مازندران	۲-۳-۱
۱۷۲		چکیده‌ای از زمین‌شناسی استان مازندران	۲-۳-۲
۱۷۳		پدیده‌های زمین‌شناسی استان مازندران	۲-۳-۳
۱۷۵		چشمه‌های معدنی و تروترن‌ساز استان مازندران	۲-۳-۴
۱۸۰		غارهای استان مازندران	۲-۳-۵
۱۸۳		فصل سوم: استان گلستان	
۱۸۳		۱-۳ مقدمه	
۱۸۵		۱-۱-۱ اشاره‌ای به تاریخچه استان گلستان	
۱۸۶		۲-۱-۲ راه‌های ارتباطی استان گلستان	
۱۸۸		۳-۱-۳ آب و هوای استان گلستان	
۱۸۸		۴-۱-۳ گویش‌های مردم استان گلستان	
۱۸۸		۵-۱-۳ پوشاک مردم استان گلستان	
۱۸۹		۶-۱-۳ صنایع دستی استان گلستان	
۱۹۱		۲-۳ جاذبه‌های گردشگری استان گلستان	
۱۹۱		۱-۲-۳ جاذبه‌های گردشگری شهری (توریسم) استان گلستان	

۱۹۱	۳-۲-۱-۱ شهرستان گرگان
۱۹۶	۳-۲-۱-۲ شهرستان گنبد کاووس
۲۰۲	۳-۲-۱-۳ شهرستان ترکمن
۲۰۴	۳-۲-۱-۴ شهرستان بندرگز
۲۰۵	۳-۲-۱-۵ شهرستان آزادشهر
۲۰۶	۳-۲-۱-۶ شهرستان مراوه تپه
۲۰۷	۳-۲-۱-۷ شهرستان علی آباد کتول (علی آباد)
۲۰۸	۳-۲-۱-۸ شهرستان رامیان
۲۰۹	۳-۲-۱-۹ شهرستان گمیشان
۲۱۰	۳-۲-۱-۱۰ شهرستان مینودشت
۲۱۳	۳-۲-۱-۱۱ شهرستان گالیکش
۲۱۵	۳-۲-۱-۱۲ شهرستان کردکوی
۲۱۵	۳-۲-۱-۱۳ شهرستان آق قلا
۲۱۶	۳-۲-۱-۱۴ شهرستان کلاله
۲۱۷	۳-۲-۲-۱ بهمن گردشگری طبیعت (اکوتوریسم) استان گلستان
۲۱۷	۳-۲-۲-۲ جاذبه های استان گلستان
۲۱۹	۳-۲-۲-۳ منابع آب استان گلستان
۲۳۵	۳-۲-۲-۴ کوه ها و قله های استان گلستان
۲۳۵	۳-۲-۲-۵ گیاهان و پوشش گیاهی استان گلستان
۲۳۶	۳-۲-۲-۶ جانوران استان گلستان
۲۳۷	۳-۲-۲-۷ جاذبه های زمین گردشگری (ژئوتوریسم) استان گلستان
۲۳۷	۳-۲-۳-۱ مورفولوژی استان گلستان
۲۳۹	۳-۲-۳-۲ چکیده ای از زمین شناسی استان گلستان
۲۴۱	۳-۲-۳-۳ پدیده های زمین شناسی استان گلستان
۲۴۴	۳-۲-۳-۴ غار های استان گلستان
۲۴۴	امکان توسعه بیشتر و پتانسیل های دیگر استان های دامنه شمالی البرز